

בס"ד

אמרי שפר אוסף "תנא"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. eisikovits1@gmail.com,

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרם. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד .

אחרי הספירה, אומר הרחמן יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה וכו', (מטה משה, משום שעכשיו הספירה דרבנן, כשיבנה ביהמ"ק יהיה מהתורה. שעה"צ תפ"ט ט"ו)

אם אינו יודע חשבון היום בספירת העומר ופתח אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו, ושתק עד ששמע מחבירו וסיים כמוהו, יצא (שו"ע ה'). ומ"מ לכתחילה אין לו לברך אלא א"כ יודע מתחילה איזה יום היום, אפילו אם סופר עם חבירו ואינו מפסיק (ט"ז ח'. שו"ע הגרש"ז י"ט: כדי שידע על מה מברך. ח"א קל"א: אסור להפסיק אפילו בשתיקה בין ברכה למצוה. משנ"ב ס"ק כ"ט שעה"צ ל"ז).

אם דילג יום אחת מחמת חולי, ימשיך לספור (כמ"ש בשו"ע סעיף ח') אבל אסור לברך (תשו' לבושי מרדכי או"ח סי' צ"א כפה"ח ס"ק צ"ג).

אם הגיע לביהכ"נ והציבור עומד בשמו"ע או בספירה, יספור עמהם ואח"כ יתפלל (של"ה, סידור יעב"ץ. מנח"י ח"ט נ"ו. מל"ח סי' ה' י"ב. אורחות רבינו מהחזו"א).

אם היא עושה חסד, מדוע היא עוף טמא? משום שהיא עושה חסד רק 'עם חברותיה' כלומר, רק בזמן שהיא נמצאת עם חברותיה כאשר חברותיה רואות את החסדים שלה, ולא כשהיא לבד ואין אחרים שרואים... (פני מנחם)

אם נזכר שטעה ותוך כדי דיבור לספירתו, תיקן עצמו, אינו חוזר לספור (מג"א . דרך החיים. שו"ע הגרש"ז סעיף כ"א. משנ"ב ס"ק ל"ב) וכשמתקן עצמו די שיאמר היום הנכון ואינו צ"ל 'היום' (משנ"ב ס"ק ל"ב. אבל בס' נימוקי או"ח ס"ק ד', כתב שיחזור מ'היום')

אם ספר בין השמשות, יצא בדיעבד. וי"א שנכון לחזור ולספור בצאת הכוכבים בלי ברכה (מג"א סי' תפ"ט ס"ק ו'. פמ"ג מש"ז שם ס"ק ה': לכתחילה לא יספור עד צאה"כ ואם ספר ביה"ש יספור אח"כ בלא ברכה. שו"ע הגרש"ז סעיף י"ב).

אם ספר הימים ולא הזכיר שבועות, כגון שאמר היום שבעה ימים ולא אמר שהם שבוע אחד, נחלקו הפוסקים אם יצא (עלת שבת מג"א ס"ק ד'. ח"י אות ח', שיצא. ודעת פרי חדש וא"ר ס"ק י"ד שלא יצא). ולכן חוזר וסופר בלי ברכה (נהר שלום אות א', חק יוסף ט, 'שו"ע הגרש"ז סעיף ו'. משנ"ב ס"ק ז' ועי' בשעה"צ ס"ק ט. ('ס"ק ז'). ואם שכח לחזור ולספור מונה שאר ימים בברכה (נהר שלום שפ, משנ"ב שם)

אמר רבי אייזל מסלונים זצ"ל: סייג לחכמה שתיקה (אבות ג יג) השתיקה אמנם סייג היא, אבל לא כל העיקר כולו, בשתיקה בלבד עדיין אין אדם נעשה חכם.

אם שכח ולא ספר כל הלילה והיום, יספור בשאר ימים בלא ברכה. ונכון שישמע הברכה מאחר ויכוין לצאת). רא"ש פסחים פ"י סי' מ"א. דעת בה"ג בהל' מנחות קל"ג ע"ג, שכל נ' יום מצוה אחת, ואם הפסיק יום אחד ולא ספר, אינו יכול לספור, מביאו תוס' מנחות ס"ו. ד"ה זכר. שו"ע סי' תפ"ט ח'. ועי' חינוך מצוה ש"ו.

אם שכח ולא ספר כל הלילה יספור ביום בלא ברכה, ומכאן ואילך סופר בברכה. (הראשונים נחלקו אם יום הוא זמן ספירה. דעת בה"ג הל' עצרת ל' ע"ד, שאם שכח לספור בלילה, יספור ביום. וסומך על מתניתין (מנחות ע"א) מצותה לקצור בלילה, ואם נקצר ביום כשר, ומביאו הר"ן סוף פסחים.

בברית המילה אנו מברכים את הרך הנימול: "כשם שנכנס לברית לתורה לחופה ולמעשים טובים". שאל האדמו"ר מנחם מנדל מקוצק: מדוע משבחים את התינוק: "כשם שנכנס... כן יכנס..." וכי התינוק נכנס לברית המילה? הרי הוריו מכניסים אותו?! אלא השיב הרבי מקוצק: כשם שהתינוק נכנס ומקיים את מצוות המילה ללא גאווה והתנשאות על שמקיים הוא מצווה כה גדולה כך אנו מאחלים לו: שימשיך בעזרת ה' לקיים מצוות ללא כל רגש של גאווה אלא רק כדי לקיים רצון הבורא!...

בברכות ברית המילה אומרים: "זה הקטן גדול יהיה, כשם שנכנס לברית, כן ייכנס לתורה, לחופה ולמעשים טובים". ברכה זו מכוונת לאבי הבן יותר מאשר לרך הנימול. יש אבות שמחויבותם לזהותם היהודית באה לביטוי רק בקיום ברית המילה לילדיהם. על כן, מברכים את האב ואומרים לו: אם מבקש אתה ש"זה הקטן" יהיה יהודי גם כאשר "גדול יהיה", עליך לקבל על עצמך ש"כשם שנכנס לברית" – כמו שדאגת להכניסו בבריתו של אברהם אבינו; "כן ייכנס לתורה" – כך עליך להכניסו לתוך מסגרת של חינוך יהודי; "לחופה" – לדאוג שיתחתן עם בת ישראל כשרה; "ולמעשים טובים" – ולקשור אותו עם מעשי צדקה וחסד של העם היהודי.

בגמרא (כתובות ח.) מבואר, שבסעודת ברית מילה, למרות השמחה שבקיום מצות המילה, אין לברך "שהשמחה במעונו" משום צער התינוק. וקשה, הרי אדם שאביו נפטר והוריש לו

ממון, ההלכה היא שמברך שתי ברכות: "דיין האמת" על פטירת האב ו"הטוב והמטיב" על הממון שזכה בו, ואם כן גם בברית מילה, למרות צערו של התינוק יש לברך גם ברכת "שהשמחה במעונו?" ותירץ בספר "אוצר מרגליות" שהחילוק הוא פשוט: כאשר האב מת ובנו גם מצטער וגם שמח – באפשרותו לברך את שתי הברכות. אבל כאן, בברית מילה, האב שמח והתינוק מצטער, ובמצב כזה אי אפשר לברך ברכה המבטאת שמחה.

בליל ל"ג בעומר יזהר לא לומר, היום ל"ג בעומר. אבל אם אומר לחבירו אל תאמר וידוי שהוא ל"ג בעומר, יכול לספור ולברך אח"כ (דע"ת ס"ק ד'. כפה"ח ס"ק ל', ועי' בשעה"צ ס"ק כ"ח דלא"ר אם לא הזכיר שבועות, מוכחא מילתא שמכון לא לצאת.)

בזמננו, בארץ הקודש שנתקבצו בעלי מנהגים שונים, מן הראוי לבני אשכנז שלא לקבוע נישואין במשך כל ימי הספירה. חוץ מל"ג בעומר. ומותר לינשא בג' ימי הגבלה, ואם יש קצת דוחק, מותר גם מראש חודש (שבט הלוי)

בספר "אוצר מרגליות" בשם "תוכחת חיים" מסביר את הברכה "כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים" כי כשמכניס אדם את בנו לברית, מהדר הוא בדרך כלל לקחת מוהל מומחה, וגם מפזר ממון רב להכנת הסעודה ביד רחבה. אבל, כאשר גדל הנער והאב צריך לחנכו וללמדו תורה, אז מקמץ במשכורת של המלמד, ואינו מתעניין עד כמה הוא באמת מומחה. וכאשר יתבגר הנער, והאב חייב להשיאו אישה, נותן האב עיניו בממון הכלה המשודכת, וכל המרבה לספר הרי זה משובח(ת...) לכן מברכים: "כשם שנכנס לברית" - כמו שבברית חיפשת את הטוב ביותר, "כן יכנס לתורה ולחופה" - כך בתורה ובחופה יחפש את הטוב ביותר, בלי להתחשב בהוצאות הכספיות הכרוכות בכך.

בפסוקים אילו יש רמז נפלא מתי ראוי לאדם לשתות יין? אז באופן כללי רומזת התורה - 'יין ושכר אל תשת'. ומתי כן תשתה? במקרים הבאים: א. 'אתה ובניך איתך' = שמחת נישואין, כשתוליך את בניך לחופה. ב. 'בבואכם אל אוהל מועד' = במועדים ובשבתות. ג. 'אוהל מועד' = בסעודת חנוכת בית. ד. 'ולא תמותו' = בסעודת הודיה על נס שניצל ממוות. ה. 'חוקת עולם לדורותיכם' = בברית מילה שבה נאמר 'והייתה בריתי בשרכם לחוקת עולם'. ו. 'ולהבדיל בין הקודש ובין החול' = 'בהבדלה ובסעודת מלווה מלכה. ז. 'ובין הטמא ובין הטהור' = בסעודת פורים, שבה חייב לשתות עד דלא ידע בין ארור המן (הטמא) לברוך מרדכי (הטהור). ח. 'ולהורות את בני ישראל' = בסעודת סיום מסכת. (המאיר) אז איך אומרים? שיהיה רק בשמחות... מתוק מדבש!

ברית מילה הנערכת בשבת, מנהג בני ספרד שהמברך שותה מהכוס רביעית ובכך יוצא ידי חובת קידוש. ומנהג בני אשכנז לתת לתינוק לשותה, ויש שכתבו שאם יש שם מן המוכן מזונות, ישתה המקדש עצמו ויכוין לצאת בזה קידוש, ויאכל אח"כ מזונות.

בשעת נטילת ידיים לפני הסעודה היה נוהג הרש"ז (הסבא מקלם) שכל תלמיד אחרי נטלו את ידיו, מילא את נטילת המים לטובת חבירו הבא אחריו.